Aan De woordvoerders asielbeleid in de Tweede Kamer

Cc Dhr. B. van der Brink, minister van Asiel en Migratie

Datum 26 oktober 2026

Betreft Commissiedebat Vreemdelingen- en asielbeleid | 29 oktober 2026

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
info@vluchtelingenwerk.nl
www.vluchtelingenwerk.nl

Geachte woordvoerders asielbeleid,

Ten behoeve van het commissiedebat Vreemdelingen- en asielbeleid van donderdag 29 oktober geeft VluchtelingenWerk Nederland u graag onderstaande punten mee over verblijfsstatus, opvang en internationale migratie. Daarnaast wijzen we graag op onze 'Samen Leven' campagne: meer dan 100.000 mensen hebben de poster opgehangen en laten het geluid horen van de grote 'stille' meerderheid die gelooft dat verschillen ons niet verdelen maar juist verrijken – en pleiten daarmee voor respect, medemenselijkheid en oog voor elkaar in het politieke en publieke debat.

Schadelijke effecten asielwetten voor rechtspositie en integratie

Verblijfszekerheid is van groot belang om als volwaardig inwoner je leven in Nederland weer op te bouwen: toegang tot onderwijs, werk, het starten van een eigen onderneming, huisvesting. De negatieve effecten van de nieuwe wetgeving beginnen zich echter al steeds duidelijker af te tekenen. De focus op tijdelijkheid is schadelijk voor vluchtelingen zelf en voor de samenleving.

Petitie Afghaanse evacuees

Een groep vluchtelingen die op pijnlijke wijze met de abrupte afschaffing van de vergunning onbepaalde tijd asiel werden geconfronteerd, zijn de Afghaanse vluchtelingen die vijf jaar geleden naar Nederland zijn geëvacueerd. Hun leven was in groot gevaar na de machtsovername van de Taliban omdat zij voor Nederland hadden gewerkt. De meeste van hen hebben hun aanvraag voor de vergunning onbepaalde tijd ruim op tijd ingediend en voldoen aan het inburgeringsvereiste. De vijfjaarstermijn viel echter pas (net) na 12 juni. Hun aanvraag is daarom omgezet naar een verlenging van hun *tijdelijke* verblijfsvergunning asiel. De beoogde naturalisatie tot Nederlander waardoor bijvoorbeeld eindelijk weerzien van familie in diaspora mogelijk zou worden, is op de lange baan geschoven. Ze moeten nu leven met de angst dat ze altijd weer teruggestuurd kunnen worden.

VluchtelingenWerk vraagt uw aandacht voor de petitie die Afghaanse evacuees, VluchtelingenWerk, de FNV en de Defensievakbonden op 13 oktober jl. aan uw commissie aanboden. Hier wordt gewezen op de ereschuld die Nederland heeft ten aanzien van deze groep, en gevraagd om permanent verblijf en naturalisatie op korte termijn mogelijk te maken. Persoonlijke verhalen van een vijftigtal Afghaanse evacuees over wat het voor hen betekent dat zij niet meer in aanmerking komen voor een zeker verblijf vindt u in onze eerdere mail van 19 oktober.

EU-Vergunning langdurig ingezetene geen reëel alternatief

De enige mogelijkheid voor verblijfszekerheid voor hen en andere asielstatushouders is momenteel de vergunning EU-langdurig ingezetene of naturalisatie. Slechts een klein deel van de statushouders kan in aanmerking komen voor de EU-vergunning. Hiervoor geldt een duurzaam inkomensvereiste: minimaal een jaarcontract. Uit recent onderzoek van de SER blijkt dat pas na acht jaar een kleine meerderheid (57%) van de statushouders werk heeft. De helft daarvan werkt in deeltijd waardoor het inkomen, naast voor de gezinshereniging-eis, te laag zal zijn voor de vergunning EU-langdurig ingezetene. Ook blijkt uit het hetzelfde SER-rapport dat van de werkende statushouders maar liefst 75% een tijdelijk contract heeft (bij de Nederlandse beroepsbevolking 25%). Met tijdelijk werk kan pas na drie jaar aan het duurzaamheidsvereiste worden voldaan. De SER constateert dat hierdoor

werkgevers terughoudend zijn in het bieden van loopbaanperspectief aan statushouders. Door de nieuwe wetgeving zal dit alleen meer toenemen.

VluchtelingenWerk heeft inmiddels signalen ontvangen over afgewezen EU langdurige ingezetene-aanvragen omdat het arbeidscontract een paar dagen afweek van de geldigheidtermijn van minimaal een jaar op de dag van de ontvangst van de aanvraag. Ook komt het voor dat de IND te laat is met het verstrekken van het nieuwe verblijfsdocument waardoor werkgevers besluiten iemand alsnog af te wijzen of een contract niet te verlengen. Er is immers geen verblijfszekerheid noch een geldig identiteitsdocument (voor veel vluchtelingen is het verblijfsdocument het enige identiteitsdocument). Andere ongewenste effecten zijn de signalen die we vanuit gemeenten binnenkrijgen over statushouders die stoppen met de inburgering omdat ze dat niet kunnen combineren met werk. Ook breken vluchtelingstudenten hun opleiding of studie af om aan het inkomensvereiste voor EU-langdurig ingezetene proberen te voldoen[1].

Uitblijven van zicht op Nederlanderschap
Momenteel volgt uit de Rijkswet op het Nederlanderschap dat naturalisatie mogelijk is na vijf jaar rechtmatig verblijf *en* een vergunning voor *onbepaalde tijd*. Nu slechts een beperkt deel van de asielstatushouders in aanmerking zal komen voor het enige alternatief – de EU-langdurig ingezetene vergunning – kan dus ook maar een klein deel van de statushouders naturaliseren. De beoogde wetswijziging om naturalisatie mogelijk te maken na zes jaar bezit van de vergunning bepaalde tijd asiel gaat nog zeker twee jaar duren. De voorgenomen verhoging van de taaleis naar B1-niveau zal in de praktijk ook een drempel betekenen. Er ontstaat nu dus een ‘naturalisatiegat’. Duizenden vluchtelingen die al vijf jaar of langer in Nederland zijn, hadden al zicht op de vergunning onbepaalde tijd en als zij aan het nu al hogere inburgeringsvereiste voldeden, vervolgens ook op naturalisatie.

VluchtelingenWerk pleit voor monitoring van de schadelijke effecten van de nieuwe wetgeving op integratie, waaronder arbeidsparticipatie. Ook verzoeken wij om eerder (dan zomer 2027) te rapporteren aan uw Kamer zodat tijdig bijsturing kan plaats vinden. Zoals het eerder mogelijk maken van naturalisatie op basis van de vergunning bepaalde tijd asiel – zonder verhoogde taaleis – en het volgen van inburgering laten meetellen voor het inkomensvereiste voor gezinshereniging. Zie ook onze aanbevelingen n.a.v. 100 dagen migratiepact.

Opvang
Raad van State uitspraken kinderpardon
De Afdeling Bestuursrechtspraak heeft op 1 juli 2026 in drie zaken geoordeeld dat de Minister meer gewicht had moeten toekennen aan de belangen van langdurig in Nederland verblijvende kinderen. Door de zaken af te wijzen is het recht op privéleven onder artikel 8 EVRM geschonden. De Afdeling heeft de minister vervolgens opgedragen om de gezinnen een verblijfsvergunning te verlenen op grond van privéleven. De minister geeft in de kabinetsreactie aan dat de uitspraken nog nader worden bestudeerd. Binnenkort te verwachten uitspraken van de rechter in vergelijkbare zaken worden hierbij meegenomen. VluchtelingenWerk vindt het van belang dat er snel meer duidelijkheid komt over de gevolgen van deze uitspraken. Langdurige onzekerheid over de verblijfsstatus is schadelijk voor de psychische en fysieke gezondheid van kinderen.[2]

Kinderen die geworteld zijn Nederland en wiens aanvragen op basis van de Afsluitingsregeling van 2019 zijn afgewezen, verblijven hier inmiddels langdurig onrechtmatig. Maar 'worteling' van kinderen blijft zich ook opnieuw voordoen, o.a. als gevolg van lange wachttijden bij de IND en lange beroepsprocedures (zowel gestart door de IND als door ouders). Het vorige Kinderpardon en de

1 Zie ook onze brief t.b.v. het commissiedebat vreemdelingen- en asielbeleid 13 mei 2026

2 Dit blijkt uit wetenschappelijk onderzoek, waaronder Rijksuniversiteit Groningen & VU Amsterdam (2018) en The International Journal of Children's Rights (2022)

Afsluitingsregeling hanteerden strikte eisen, waarbij kinderrechten niet altijd het uitgangspunt waren – strijdig met het VN-Kinderrechtenverdrag. Door het ontbreken van een beschermingsregeling komt het belang van het kind verder in het gedrang. Zij mogen niet de dupe worden van tekortkomingen in het Nederlandse asielsysteem of de keuzes van de ouder. VluchtelingenWerk pleit voor verankering van de bescherming van gewortelde kinderen in de Vreemdelingenwet, conform het VN-Kinderrechtenverdrag en artikel 8 EVRM (het recht op privéleven), en onderschrijft daarom ook het belang van het verzoek van uw commissie aan de minister om ook in te gaan op wat de Raad van State uitspraken betekenen voor de uitvoering van de motie Ceder.

VluchtelingenWerk vraagt uw Kamer aan de minister te verzoeken om snel duidelijkheid te bieden over de gevolgen van de Raad van State uitspraken van 1 juli 2026. We pleiten voor betere en meer tijdige bescherming van het belang van gewortelde kinderen in wetgeving en beleid, om zo ook gevallen van langdurige geworteldheid in de toekomst te voorkomen.

Kinderen in de asielopvang
Ten aanzien dit onderwerp verwijzen we graag naar de recente brief van Werkgroep Kind in azc, die ingaat op het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid over de schade van noodopvang op kinderen, de situatie in Ter Apel, en signalen over de inwerkingtreding van het EU Pact.

Rapport Inspectie JenV over verscherpte toezichtlocaties
Een groot deel van de bewoners van de VTL kampt met verslavings- of psychische problematiek. Hierdoor kunnen er acute en ernstige veiligheidsrisico's ontstaan. De Inspectie uit in hun brief zorgen over de beperkte beschikbaarheid van passende psychische zorg. Recent trokken ook artsen zelf aan de bel in het NRC over het plaatsen van asielzoekers met ernstige psychische klachten in de HTL3. Het is vervolgens de vraag of er voldoende alternatieve opvangmodaliteiten zijn voor personen die vanwege hun psychische problematiek niet terecht kunnen in de VTL of de HTL. Eerder gaf de minister aan zich in te zetten voor meer en gedifferentieerde specialistische plekken. In dat kader is de huidige stand van zaken rondom een passend alternatief voor COA-bewoners die terecht konden in CTP Veldzicht maar waarvoor de overeenkomst per 1 januari 2027 eindigt, ook van relevant.

VluchtelingenWerk pleit voor borging van de benodigde (psychische) zorg en begeleiding die randvoorwaardelijk is om personen met psychische problematiek veilig in de VTL te kunnen plaatsen. Daarnaast verzoekt VluchtelingenWerk om informatie over zowel samenwerkingsafspraken met andere zorgaanbieders ter vervanging van de plekken in CTP Veldzicht, als de realisatie van meer en gedifferentieerde specialistische plekken voor personen waarvoor een gesloten instelling te zwaar is.

Internationaal migratiebeleid
Tot slot heeft VluchtelingenWerk u ten behoeve van het commissiedebat JBZ-Raad van 30 september 2026 uitgebreid geïnformeerd over actuele thema's in het internationale migratiebeleid, waaronder de terugkeerhubs, instrumentalisatie van migratie, mensensmokkel en de 'modernisering van het vluchtelingenbeleid'. Graag wijzen wij u op onze brief over deze onderwerpen, evenals op onze visie over de internationale en Europese migratieagenda van het kabinet.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland

3 Hoewel het in dit artikel gaat om de HTL en niet de VTL, zijn beiden onderdeel van verschillende treden van de aanpak tegen overlast. Zie ook Overlast in azc's: wat zeggen de feiten?